

Országgyűlési képviselő

Iromány száma: **K/12751.**

Benyújtás dátuma: **2020-09-04 08:14**

Parlex azonosító: **1T7WRF50001**

Címzett: **Kövér László, az Országgyűlés elnöke**

Benyújtó: **Dr. Szél Bernadett (független)**

Tisztelt Elnök Úr!

Az Alaptörvény 7. cikk (1)-(2) bekezdése, valamint az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 42. § (8) bekezdése alapján írásbeli választ igénylő kérdést kívánok benyújtani

Az írásbeli választ igénylő kérdés címzettje: **Dr. Kozma Ákos, alapvető jogok biztosa**

Az írásbeli választ igénylő kérdés címe: **"Milyen lépéseket tervez a sajtóhírek szerint a kalocsai gyermekotthonban történt bántalmazásokkal kapcsolatban?"**

Tisztelt Biztos Úr!

Az EMMI Speciális Gyermekotthoni Központ, Általános Iskola és Szakiskola Kalocsai Gyermekotthona, Általános Iskolája és Szakiskolája egyes, ott dolgozó nevelők és gondozottak állítása szerint súlyos lelki és fizikai bántalmazások helyszíne. Az intézmény pár alkalmazottja nemrég egy online portálnak számolt be arról [1], hogy az intézményben rendszeresek a verések, megalázások és kínzások. Több alkalmazott állítása szerint az erőszakos cselekmények főszereplője a gyermekek egyik csoportjának vezetője. A beszámoló szerint "Egy fiút nemrég véresre pofozott az agresszív nevelő. Ezek az esetek leginkább ebédlőben, irodában történnek, mert ott nincs kamera." A gyermekjogi képviselőhöz csak felügyelő jelenlétében tudnak fordulni a gyermekek: "Csak a növendékgyűről telefonálhatnak a gyerekek napközben, felügyelet mellett", és "általában nem hagyják egyedül beszélgetni őket az olykor rutinellenőrzést tartó gyermekjogi képviselővel."

Mint tudjuk, a speciális gyermekotthonok az ideiglenes hatállyal elhelyezett vagy a nevelésbe vett súlyos pszichés vagy súlyos disszociális tüneteket mutató, pszichoaktív szert használó és a kettős szükségletű gyermekeknek nyújtanak gondoskodást, ami az egyik legnagyobb pszichés megterhelést jelentő munka a gyermekvédelemben. A gyermekek gondozása és nevelése komoly szakmai felkészültséget, magas szintű érzelmi intelligenciát és empátiát, konfliktus- és agressziókezelési képességet igényel. A gyermekvédelemben is jellemző alacsony bérek és pótlékok, rossz munkakörülmények miatt ugyanakkor nagyon nehéz elegendő számú, szakmailag felkészült és tapasztalt munkaerőt találni. Óriási a hiány nevelőből, gyermekpszichológusból, gyógypedagógusból, fejlesztő pedagógusból, gyermekfelügyelőből. Gyakori, hogy a szakmai munkakörbe felvett jelentkezőnek még nincs meg a munkakör ellátásához szükséges képzése,

ami átlagos szükségletű gyermekek esetén is komoly probléma, nemhogy a speciális ellátást igénylő gyermekeknél. A súlyos pszichés gondokkal küzdő gyermekek eredményes neveléséhez elengedhetetlen a segítő szakmák együttes jelenléte, képzett szakemberek összehangolt munkája és egy, a gyermekek terápiás fejlesztését célzó szakmai program következetes végrehajtása.

Már Székely László korábbi ombudsman 2016-os jelentésében – a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság kalocsai otthonban végzett vizsgálatának megállapításait idézve – is az áll, hogy „A gyermekotthon vezetőinek és pszichológusának meghallgatása során elhangzottak alapján problémát jelent az is, hogy az indulatvezérelt gyermekek lecsendesítése során a dolgozók megfelelő kompetenciák hiányában esetenként nem képesek adekvát pedagógiai válaszokat adni.” „A szakmai létszámok betöltésével kapcsolatban a vezetők elmondták, hogy a megüresedő álláshelyek feltöltése a jelentkezők csekély száma, vagy a nem megfelelő végzettséggel jelentkezők miatt nagyon nehézkes.” A gyermekjogi képviselő is hasonló problémákról számolt be: „A szakdolgozók, főleg a gyermekfelügyelők között nagy a fluktuáció. Előfordulnak kellő pedagógiai tapasztalat nélkül dolgozók, akik nem jártasak az agresszió kezelésében, illetve nem rendelkeznek megfelelő pedagógiai eszközökkel a gyermekek magatartási, viselkedési, beilleszkedési zavarainak hatékony kezelésére, megoldására.”

A jelentés szerint „Több korábbi ombudsmani vizsgálat (AJB-2604/2010., AJB-545/2013., AJB2648/2015.) is feltárta, hogy a speciális ellátási igényű gyermekeket gondozó intézményekben kiemelkedően nagyarányú a munkatársak fluktuációja. Az említett vizsgálatok megállapították azt is, hogy a betöltetlen munkakörök miatti hiányosságok, a képesítések, a speciális ellátási igényű gyermekkel való foglalkozásra való felkészítés hiánya a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz fűződő jogával összefüggésben okoz visszasságot.” Az ombudsman akkor azt javasolta, hogy „a speciális csoportokban kizárólag speciális ellátási feladatokra felkészítő képzésen részt vett, illetve – a már foglalkoztatott munkatársak esetében – ilyen irányú továbbképzésre kötelezett szakdolgozót lehessen alkalmazni.” A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti és a gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 2017 júliusától kötelezte az intézményeket a szakmai munkakört betöltő új munkatársak speciális gyermekotthoni feladatellátásra való felkészítésére a munkába állástól számított 6 hónapon belül. A képzés 40 óra időtartamban, az új belépő munkaideje terhére történik. A képzés anyaga abból indul ki, hogy a munkatársak már rendelkeznek a szükséges végzettséggel, a szakellátásban szükséges alapvető ismeretekkel - holott ez a valóságban sokszor nem így van. Arról sincs információnk, hogy a képzés minden esetben megtörténik-e és mennyire hatékony.

Szintén a 2016-os ombudsmani jelentésben áll, hogy az Országos Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és Dokumentációs Központ (OBDK) főigazgatója jelezte, hogy „protokollt készít a bántalmazások kapcsán lefolytatandó gyermekjogi képviselői eljárás tekintetében, különös tekintettel a szakellátásban történt bántalmazások körére. Az OBDK vállalja továbbá, hogy a gyermekjogi képviselők közreműködésével a 2016. év első félévében a módszertani útmutatóban foglaltakat ismerteti a speciális gyermekotthonban dolgozókkal és a gyermekek részére is tájékoztatást nyújt a bántalmazással kapcsolatos védelem lehetőségeiről.” Ennek megvalósulásáról sincsenek információim.

A gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogát az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése tartalmazza. Ha felmerül a gyermekotthonban élő gyermekek gondoskodáshoz és védelemhez való jogával összefüggő visszaesség gyanúja, az alapvető jogok biztosa hivatalból vizsgálatot indíthat az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 18. § (4) bekezdése alapján.

Kérdéseim:

1. Tervezi-e, hogy vizsgálatot indít a - sajtóinformációk szerint a - kalocsai gyermekotthonban történt bántalmazások kivizsgálására?
2. A legutóbbi, 2016-os vizsgálat után tartott-e utóvizsgálatot az otthonban, kért-e információkat a kormánytól és az érintett szervektől a megtett lépésekről?
3. Ön szerint milyen intézkedésekre volna szükség annak érdekében, hogy a speciális ellátást nyújtó otthonokban csak szakmailag felkészült gyermekvédelmi dolgozók foglalkozzanak a gyermekekkel, a bántalmazások ellen pedig hatékony észlelő és jelzőrendszer jöjjön létre?

Várom válaszát!

Budapest, 2020. szeptember 4.

Tisztelettel,

Szél Bernadett

országgyűlési képviselő

[1] <https://24.hu/belfold/2020/08/25/gyermekotthon-kalocsa-bantalmazas/>